

## Effektiv håndhævelse af EU-retten

Forenede sager C-701/21 P og C-739/21 P, DEI  
- Når nationale domme i sig selv indebærer statsstøtte

Sag C-700/22, RegioJet – Student Agency  
- 10 årig forældelsesregel gælder ikke for nationale domstole

Danish State Aid Law Association  
13 marts 2024  
Michael Honoré

## Andre sager

### **Rettenns domme i Fehmern, 28. februar 2024 (T-390/20: Scandlines mod KOM og T-364/20: DK mod KOM)**

- a) KOM beslutning opretholdes (+ støtte + forenelighed)
- b) Spændende betragtninger ift. økonomisk aktivitet, beregning af funding gap, støttebeløb, nødvendighed. prisoptimering mv.

### **KOM Øresundsbeslutning 4. marts 2024**

- a) Statsgarantier – ej ny støtte pga ydet i 1992 ("længe før klagen og længe før SE blev EU-medlem")
- b) Skattefordele skal delvist tilbagesøges (klage indgivet i 2013).

Søgsmålsfristerne løber stadig ...

# Fælles tema: Effektiv håndhævelse af EU-retten

# Faktum

Tre konnekse tvister, men samme hovedspørgsmål

- Vedrører salg af strøm fra DEI (græsk statsejet virksomhed) til en kunde (Mytilinaios).
- Uenighed trods langvarige forhandlinger om prisen for leverancen og håndtering af gammel gæld
- Parterne aftaler, at sagen må afgøres ved voldgift (permanente voldgiftsret under græske energireguleringsmyndighed).
- Ifølge voldgiftsaftalen skulle VGR fastsætte en pris, der bl.a. "svarede til kundens særlige karakteristika".
- VGK af 31. oktober 2013 fastsætter prisen (efter særdeles kompleks analyse - med dissens).
- DEI indbringer sagen for ND, der forkaster søgsmålet.
- Parallel misbrugssag afgjort af de græske konkurrencemyndigheder til ugunst for DEI

**Hvad gør DEI nu?**

# Faktum

- DEI klager til KOM med påstand om, at VGK udgør statsstøtte.
  - DEI havde ikke selv forpligtet sig over for Mytilinaios. Derfor havde DEI ikke ydet en økonomisk fordel, der kunne tilregnes DEI. Men denne fordel er ydet ved VGK, der kan tilregnes den græske stat.
- Ved beslutninger fra 2014, 2015 og 2017 afviste KOM klagen uden at åbne den formelle undersøgelsesprocedure
  - VGK kan ikke tilregnes den græske stat
  - Prisen afspejler markedsvilkår
- Rettens dom (22.9.2021): KOM burde have åbnet formelle undersøgelsesprocedure => annullation af Kbesl
  - Tilregnelser: VGK kan tilregnes den græske stat: VGR er »*et organ, der udøver en beføjelse, der henhører under prærogativerne som offentlig myndighed*«, se præmis 150-159.
  - Fordel: VGR fastsætter en retligt bindende pris, der vil kunne tilføre Mytilinaios en fordel (præmis 191)

# Domstolens dom

## Domstolens dom

- Ankesag anlagt af Mytilinaios og KOM
- ”*Nemo auditur*”-argument afvist (rodet begrundelse; effektivitetsprincippet dog omtalt i præmis 64).
- Tilregnelser: VGR næppe obligatorisk retsinstans. VGR kompetence næppe uafhængig af parternes vilje.
  - Cf. også definitionen af ”ret” under artikel 267 TEUF
- Herved adskiller sagen sig fra Micula-dommen (sag C-638/19 P, KOM mod European Food m.fl.)
  - Her havde to lande (ved en BIT) gjort VGR til obligatorisk retsinstans (præmis 109).
- Sagen hjemvist til fornyet behandling ved Retten

# Perspektivering

Domme afsagt af "ægte" domstole kan i sig selv indebære statsstøtte – selv om der ikke foreligger statsstøtte i den underliggende tvistesag.

Hvornår er dette tilfældet ?

- a) Ydet en fordel (fx køb/salg, garantistillelse, der ikke afspejler "markedsvilkår", skattebegunstigelser, offentlige ydelser ..)
- b) Fordelen skal være ydet ved "statsmidler". DEI var en offentlig virksomhed, så dette var automatisk opfyldt. (\*)
- c) Tilregnelse: Dette kriterium opfyldes af en national domstol, når denne er en "ret". En almindelig domstol er en "myndighed" omfattet af artikel 107 (modsat aftalebaseret voldgiftsret).
- d) Øvrige betingelser opfyldt (økonomisk aktivitet// selektivitet // konkurrencefordrejning // samhandelspåvirkning)

(\*) Uafklaret spørgsmål i forhold til "statsmidler": Gælder DEI-doktrinen også i rent "private" tvister?

# Perspektivering

- Sønderborg Fjernvarme-sagen
  - 2010/2011: Sønderborg Kommune stiller vederlagsfri garantier til rådighed for Sønderborg Fjernvarme og Gråsten Fjernvarme bl.a. for realisering af kommunens varmeplan (investeringer i nye geotermianlæg mv.).
  - 2012: Sønderborg Kommune beslutter, at der skal opkræves garantiprovision fra og med 2013. Fjernvarmeselskaberne stævner Kommunen.
  - Retten i Sønderborg giver virksomhederne medhold (ej konkurrenceudsat marked, derfor ej statsstøtte).
  - VLD 25. januar 2016: Vederlagsfrie garantier udgør ulovlig statsstøtte og er derfor ugyldige. Kommunen berettiget til garantiprovision fremover.

Hvis VLD havde stadfæstet byrettens dom (og afvist kommunen) => Kommunen kunne have klaget til EU-Kommissionen over "ny" statsstøtte ydet som følge af dommen, jf. DEI [supplerende kunne man have klaget over, at den oprindelige aftale indebar statsstøtte, der blev "forstærket" ved dommen, jf. Micula]



# Perspektivering

- Eesti Pagar: Hvis dom indebærer ulovlig statsstøtte, skal dommen principielt stilles i bero og støtten tilbagesøges, indtil KOM godkendt støtten (jf. *Eesti Pagar*). Dette kan påberåbes under en national retssag. Om fornødent må den nationale dommer forelægge spørgsmålet præjudicielt for EU-Domstolen, jf. artikel 267 TEUF.
- Klage til Kommissionen: Man kan indbringe dommen for EU-Kommissionen, der vil være *forpligtet* til at tage stilling til spørgsmålet. Sagen kan derigennem indbringes for EU-Domstolen. Anke er ikke det eneste retsmiddel imod en dom.
- Köbler og Traghetti: En national domstol er en del af staten – og en national dom / retspraksis i strid med EU-retten kan indebære en traktatkrænkelse (og e.o. udløse erstatningsansvar for medlemsstaten). => Klage til KOM under Artikel 259, men KOM ingen pligt til at vedtage en afgørelse [modsat SS-sager]
- Micula-sagen: En obligatorisk VGR kan gøre KOM kompetent "ratione temporis" (ny støtte), selv om VGK alene bekræfter virkningerne af en eksisterende aftale (eksisterende støtte)

# Perspektivering / Åbne spørgsmål

- I en række tilfælde foreligger statsstøtte allerede inden der afsiges dom, og en dom kan hernæst forstærke virkningerne af denne. Fx hvor dom stadfæster eksisterende fordelagtig aftale mellem parterne. (\*)
- DEI særlig interessant, hvis der ikke allerede foreligger støtte, fx pga manglende tilregnelser (dom "tvinger" DEI til at yde statsstøtte).
- Hvad med tvister mellem private parter ?
  - PDES: *Air France (T-358/94)* og *Ladbroke Racing (Case C-83/98 P)*: private midler kan udgøre "statsmidler", hvis offentlig myndighed kan bestemme over deres brug (private opsparinger eller uafhængte væddeløbsgevinster).
  - PDAS: Særdeles vidtrækkende, da private aftaler i så fald altid skal ske på markedsvilkår/armslængde (idet en dom, der stadfæster en "skæv aftale" kan indebære SS). Husk, at skatterettens arms-længde-principper kun gælder, når parterne har et interessesammenfald (fx i mellem nærtbeslægtede eller parter med fælles økonomiske interesser), cf. også TP-reglerne.

(\*) Dommen kan dog give KOM kompetence *ratione temporis*, cf. Micula-sagen (hvor VGK fandtes at skabe en "sikker ret for modtager" og dermed indebære "ny støtte"), cf. også DEI præmis 110.

# Sag C-700/22, RegioJet – Student Agency

Super kort dom – uden forslag til afgørelse ...

## Spørgsmål til EUD fra den tjekkiske højesteret

- 2008: Nationale jernbaneoperatør indgår aftale med tjekkiske stat (køb af ejerandele)
- Konkurrenter klager over for lav pris og dermed ulovlig statsstøtte + krav om erstatning fra tjekkiske stat.
- Er ND afskåret fra at kræve suspension og tilbagesøgning af ”eksisterende støtte”, når støtten er mere end 10 år gammel (jf. Artikel 17 i forordning 2015/1589: *”Kommissionens beføjelser til at kræve tilbagebetaling af støtte forældes efter ti år.” // Forældelsesfristen løber fra det tidspunkt, hvor den ulovlige støtte tilkendes støttemodtageren, enten som individuel støtte eller under en støtteordning // Enhver støtte, for hvilken forældelsesfristen er udløbet, anses for at være eksisterende støtte*”).

# Sag C-700/22, RegioJet – Student Agency

## EU-Dom:

- Procedureforordningen regulerer alene KOM arbejde og ikke nationale retsinstansers beføjelser og forpligtelser (C-387/17, Traghetti og C-627/18 Nelson)
  - Nationale dommere ej bundet af 10-års fristen, jf. Eesti Pagar
  - 10-års fristen betyder ikke, at ulovlig statsstøtte lovliggøres med tilbagevirkende kraft, alene fordi den bliver eksisterende støtte, og dermed, at et erstatningssøgsmål ... fratages ethvert retsgrundlag. Enhver anden fortolkning ville indskrænke rækkevidden af den anmeldelsespligt, som medlemsstaterne er pålagt, og således fratage artikel 108, stk. 3, TEUF dens effektive virkning (præmis 17)
- ⇒ Nationale dommere kan **[>< skal]** kræve tilbagesøgning af ulovlig støtte (og tage stilling til erstatningssøgsmål), selv om støtten udgør eksisterende støtte
- ⇒ Nationale forældelsesregler skal overholde det EU-retlige effektivitetsprincip og ækvivalensprincip



Michael Honoré (LL.M. Bruges)

Partner

+45 42 45 48 54

[mih@hfa-law.dk](mailto:mih@hfa-law.dk)

Web: [hfa-law.dk](http://hfa-law.dk)